

Ciència i Gènere

Codi: 105802
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	OB	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Monica Alcala Lorente
Correu electrònic: Monica.Alcala@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jorge Molero Mesa
Anyely Marin Cisneros
Digna Maria Couso Lagaron
Anna Macaya Andres

Prerequisits

Cap.

Objectius

L'objectiu d'aquesta assignatura és proporcionar eines de reflexió i anàlisi a partir de les aportacions de la crítica feminista a les ciències, la història i la filosofia de la ciència i la tecnologia, i l'educació amb perspectiva de gènere, per tal que les estudiants puguin prendre part activa dels diversos debats actuals, així com elaborar programes i mesures per a respondre als reptes de futur en l'àmbit científicotecnològic i ambiental amb una perspectiva de gènere interseccional.

Competències

- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Formular, argumentar i debatre idees pròpies i alienes de manera respectuosa, crítica i raonada.
- Identificar i qüestionar les representacions de gènere en la història de les idees, les arts i la cultura, així com en la construcció del coneixement científic.
- Interpretar i interrelacionar les bases conceptuals de les teories feministes.
- Interpretar les desigualtats que afecten el gènere en relació amb la sexualitat, la classe, el grup ètnic i el territori a partir dels conceptes i enfocaments de l'anàlisi sociocultural.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar de manera crítica els discursos divulgatius, especialment en relació amb la ideologia i els biaixos etnocèntrics i sexistes.
2. Descriure els conceptes fonamentals de la teoria de gènere.
3. Elaborar propostes bàsiques per fomentar la igualtat de gènere en els estudis científics i tecnològics.
4. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
5. Fer un ús inclusiu del llenguatge.
6. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
7. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
8. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
9. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació propi de les disciplines requerides.

Continguts

BLOC 1: Narratives històriques, científiques i tecnològiques del sexe/gènere

- Tema 1. Canvi de paradigma a la ciència. La revolució científica: l'objectivitat i la raó com a premissa, l'home com a gènere
- Tema 2. Historiografia I
- Tema 3. Historiografia II
- Tema 4. Crítiques al sistema sexe/gènere des de la història de la ciència i la tecnologia

BLOC 2: Crítica feminista a les ciències i epistemologies feministes

- Tema 5. El debat epistemològic I: el coneixement i el subjecte de la ciència
- Tema 6. El debat epistemològic II: Noves i velles perspectives de gènere per la ciència. El postmodernisme de Donna Haraway i la intersecció com a mètode.
- Tema 7. Racionalitat, utilitarisme i relació amb la naturalesa
- Tema 8. Gènere, naturalesa i colonialitat

BLOC 3: Construccions científiques, mèdiques i tecnològiques del cos, la sexualitat i el gènere

- Tema 9. El Posthumanisme i El Do it Yourself de la ciència
- Tema 10. Dimorfisme sexual i intersexualitat: la construcció biològica del sexe
- Tema 11. El gènere com a eina per la medicina. Transsexualitat en el discurs mèdic
- Tema 12. Ciència i construcció de les masculinitats

BLOC 4: Educació Científica i STEM des d'una perspectiva d'equitat i gènere

- Tema 13. Reptes de l'educació científica amb perspectiva d'equitat i gènere
- Tema 14. L'educació científica i STEM/STEAM amb perspectiva de gènere. Què es fa, què es pot fer i què podem fer-hi nosaltres?

Metodologia

S'emprarà una metodologia eclèctica i interdisciplinària partint dels coneixements previs de les estudiants.

Les sessions s'organitzaran mitjançant la introducció del tema a partir d'un cas problema, lectura o material audiovisual per tal de fomentar l'activació del propi coneixement de partida. Posteriorment hi haurà una fase expositiva on es desenvoluparà el tema d'estudi proposat per aportar major complexitat a l'anàlisi. Per últim hi haurà una fase de creació, debat i/o argumentació per tal d'integrar allò après durant la sessió.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives	33,33	1,33	1, 2, 4, 9
Pràctiques a l'aula	14,67	0,59	1, 4, 5, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Sortida de camp	4	0,16	1, 7, 8
Tutories programades	6	0,24	1, 2, 3, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Lectura comprensiva de textos	25	1	1, 8
Preparació d'activitats d'avaluació	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Preparació de debats i discussions	15	0,6	1, 4, 5, 7, 8, 9
Recerca de bibliografia i material de suport	10	0,4	1, 8, 9

Avaluació

L'avaluació de les competències adquirides és continuada, a través de la participació activa de l'alumnat en relació amb les diverses activitats proposades a classe. La qualificació final serà la suma dels punts obtinguts a cadascuna de les proves. Per tal que l'avaluació sigui efectiva, cal que l'alumnat superi cadascuna de les proves per separat.

El professorat informarà dels resultats d'aquestes a través de l'Aula Moodle un cop finalitzat cada bloc distributiu. La qualificació final es publicarà després de la sessió de conclusions generals de l'assignatura, també a través de l'Aula Moodle.

Recomanacions

L'estudiant haurà de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit. Per aquesta raó, els eventuais errors ortogràfics i d'expressió que pogués cometre comportaran un descens de la puntuació en la qualificació final. Així mateix, es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant això, podran aplicar-se normes específiques per indicació de les professores de l'assignatura, si així ho creuen pertinent.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Procediment de revisió de qualificacions

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professorat informará l'alumnat via Aula Moodle del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Procediment de recuperació

En cas que sigui necessari, es realitzarà una prova de recuperació (examen) per a l'alumnat que no hagi superat les proves d'avaluació continuada en conjunt. Per a participar de la recuperació, cal que les estudiants hagin estat prèviament avaluades com a mínim de 2/3 parts del total de les activitats d'avaluació. A més, cal haver obtingut almenys un 3,5 en la qualificació total de l'assignatura.

Condicions per a la qualificació "No evaluable"

Les estudiants que no realitzin almenys les 2/3 parts de les proves d'avaluació seran considerades com "No avaluables", exhaurint els drets a la matrícula de l'assignatura.

Avís sobre l'adaptació de les avaluacions al sistema de docència híbrida en cas d'epidèmia

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, assegurant que tot l'alumnat hi pot accedir.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig individual (Bloc 1)	25%	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9
Debat en grups petits (Bloc 2)	25%	1	0,04	4, 5, 6, 7, 9
Exposició oral en grup (Bloc 3)	25%	1	0,04	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9
Portafoli individual (Bloc 4)	25%	0	0	3, 4, 5, 6, 8, 9

Bibliografia

La llista següent correspon a la bibliografia bàsica de cada bloc. Al llarg del curs les professores oferiran altra bibliografia específica d'interès.

Bloc 1:

Cowan, Ruth Schwartz (1989). *More Work for Mother: The Ironies of Household Technology from the Open Hearth to the Microwave*. London: Free Association Books

Haraway, Dona J. (2004). *Testigo_Modesto@Segundo_Milenio. HombreHembra _Conoce_ Oncoratón: feminismo y tecnociencia*. Barcelona: UOC

Harding, Sandra G. (1998). *Is science multicultural?: postcolonialisms, feminisms, and epistemologies*. Bloomington: Indiana University Press

Keller, Evelyn Fox (1991). *Reflexiones sobre género y ciencia*. València: Alfons el Magnànim.

Merchant, Carolyn (1983). *The Death of nature : women, ecology, and the scientific revolution*. San Francisco: Harper & Row

Schiebinger, Londa L. (2004). *¿Tiene sexo la mente?: las mujeres en los orígenes de la ciencia moderna*. Madrid: Cátedra; València: Universitat de València. Instituto de la Mujer

Wajcman, Judy (2006). *El tecnofeminismo*. Madrid: Cátedra; València: Universitat de València Instituto de la Mujer

Bloc 2:

Adán, Carme (2003). *Feminismo e coñecemento : da experiencia das mulleres ao cíborg*. Coruña: Espiral Maior.

Haraway, Donna J. (1995). *Ciencia, cyborgs y mujeres: la reinención de la naturaleza*. Madrid: Cátedra

Harding, Sandra G. (1996). *Ciencia y feminismo*. Madrid: Morata

Keller, Evelyn Fox & Longino, Helen E. (1996). *Feminism and science*. Oxford: Oxford University Press

Longino, Helen E. (1990). *Science as social knowledge : values and objectivity in scientific inquiry*. New Jersey: Princeton University Press

Merchant, Carolyn (1996). *Earthcare: women and the environment*. New York: Routledge

Plumwood, Val (1993). *Feminism and the mastery of nature*. London, New York: Routledge

Bloc 3:

Badinter, Elisabeth (1993). *XY La identidad masculina*. Madrid: Alianza

Braidotti, Rosi (2013). *The posthuman*. Cambridge: Polity Press.

Coll-Planas, Gerard & Missé, Miquel (2015). La identidad en disputa. Conflictos alrededor de la construcción de la transexualidad. *Papers*, 100(1): 35-42. Disponible en línea: <<<http://dx.doi.org/10.5565/rev/papers.637>>>

Fausto-Sterling, Anne (2006). *Cuerpos sexuados : la política de género y la construcción de la sexualidad*. Barcelona: Melusina

Laqueur, Thomas (1994). *La construcción del sexo: cuerpo y género desde los griegos hasta Freud*. Madrid: Cátedra

Milam, Erika L.; Nye, Robert A. (2015). An Introduction to Scientific Masculinities. *Osiris*, 30(1):1

Preciado, Beatriz (2008). *Testo yonqui*. Madrid: Espasa Calpe

Bloc 4:

Archer, Louise ; Dawson, Emily ; DeWitt, Jennifer; Godec, Spela; King, Heather; Mau, Ada; Nomikou, Effrosyni; Seakins, Amy(2017). Killing curiosity? An analysis of celebrated identity performances among teachers and students in nine London Secondary Science Classrooms. *Science Education*, 101(5): 741-764.

Brotman, Jennie S. & Moore, Felicia M. (2008). Girls and Science: A review of four themes in Science Education. *Journal of Research in Science Teaching*, 45 (9): 971-1002

Cantero Riveros, Beatriz (2015). *Inclusión del Género en la Enseñanza de las Ciencias*. Tesis Doctoral. UAB. Disponible en línea a: <<<https://ddd.uab.cat/record/166152>>>

Hughes, Gwyneth (2001). Exploring the Availability of Student Scientist Identities within Curriculum Discourse: An anti-essentialist approach to gender-inclusive science. *Gender and Education*, 13(3): 275-290.

Hussénus, Anita (2014). Science education for all, some or just a few? Feminist and gender perspectives on science education: a special issue. *Cultural Studies of Science Education*, 9: 255-262

OECD (2016). PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education, PISA, OECD Publishing, Paris. Disponible en línea: <<<https://doi.org/10.1787/9789264266490-en>>>

Solsona i Pairó, Núria (2010). Génesis y desarrollo de los saberes femeninos en la educación. *Aula de Innovación Educativa*, 191: 7-11